

Тинчлик ва барқарорлик кафолати

Ўзбекистонимиз мустақил тараққиёт йўлида қандай улкан, бошқаларнинг ҳавасини торадиган ютук ва мэрраларга эришган бўлса, буларнинг барчасининг негизи – юртимизда тинч ва осуда ҳаёт, миллатлар ва фуқароларро тотувлик, ўзаро меҳр-оқибат ва ҳамжihatлини асраб-авайлаб келаётганимиздадир.

Ўзбекистон Республикаси Биринчи Президенти И.А.КАРИМОВ

Мамлакатимиз барқарорлигини, фуқаролар тинчлиги ва хавфислизигин таъминлаш, уларнинг ҳукуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш давлат сиёсатининг устувор вазифаларидан бирийди.

Асосий Қонунимизда Ўзбекистон Республикаси Куролли Кучлари Ўзбекистон Республикасининг давлат суверенитетини ва ҳудудий яхлитлигини, ахолининг тинч ҳаётни ва хавфислизигини ҳимоя қилиши учун тузилиши ҳамда Куролли Кучларни ташкил этиши қонун билан белgilаниши мустақамлаб қўйилган. Мазкур нормалар асосида мамлакатимизда давр талаби ва жаҳон андозага бардиага жавоб берадиган Куролли Кучлар барпо этилди. Бу эса, мамлакатимиз мустақамларига, хавфислизиги ва ҳудудий яхлитлигини таъминлашга ҳамда миллий армиямизни шакллантириши ўйлида кенг кўлмали ишларни амалга оширишга катта имконият яратди. Куролли Кучларнинг мамлакат суверенитетини ва ҳудудий яхлитлигини таъминлашга ҳамда миллий армиямизни шакллантириши ўйлида кенг кўлмали ишларни амалга оширишга катта имконият яратди.

Конституция асосида жамиятимиз ҳаётининг барча соҳаларида миллий хавfisлизики ҳимоя қилишининг ташкилтиришини инобатга олиб ҳамда мамлакатимиз худудидаги ҳарбий қисм ва бўлинмаларнинг давлатимиз тасарруфига ўтказилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг 1993 йил 29 декабрда қабул қилинган қонунига биноан 14 январь Ватан ҳимоячилари куни деб ёълон қилинди.

Конституция асосида жамиятимиз ҳаётининг барча соҳаларида миллий хавfisлизики ҳимоя қилишининг ташкилтиришини инобатга олиб ҳамда мамлакатимиз худудидаги ҳарбий қисм ва бўлинмаларнинг давлатимиз тасарруфига ўтказилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг 1993 йил 29 декабрда қабул қилинган қонунига биноан 14 январь Ватан ҳимоячилари куни деб ёълон қилинди.

Мамлакатимиз тараққиёти билан ҳамоҳанг равиша Куролли Кучларнини ислоҳ қилиш бўйича дастурлар қабул қилинди. Бунга мувофиқ амалга оширилган кенг кўлмали ишлар барча замонавий талабларга жавоб берадиган миллий армиямизни шакллантириши ва башқаришнинг сифат жиҳатдан мутлақо янги тизимига ўтиши имконини берди. Кисқа вақт ичда ҳарбий округлар, чегаре ҳудудларни ва маҳсус операцияларга ихтиослаштирилган қисмлар тузилди. Миллий армиямизни босқичма-босқич ва тизимли равиша шакллантириши, аввало, хавfisлизигига қарши қартилган жиддий таҳдид ва хатарлар, айниқса, ҳалқаро терроризм, экстремизм, наркоагрессия, оммавий қирғин куролларининг тарқалиши каби масалалар ҳисобга олинди. Шулар билан бир

Албатта, ободлик, тўкинчилик, ривожланиши, бунёдкорлик – буларнинг барчи тинчлик тифаилир. Тинчлик сабаби юртимизда бардорар тараққиёт ва ижтимой-иқтисодий юксалиш ҳукмрон. Шаҳар қишлоқларимиз кўнглини шакллантиришини ўтиши имконини берди. Жумладан, унинг 52-моддасида Ўзбекистон Республикаси ҳамоҳанг қилиши ўзбекистон Республикаси ҳар бир фуқаросининг бурчидир, деб қайд

Республикамиз ҳудудига четдан товар-моддий бойликларни импорт қилиш бўйича аниқ ва самарали тартиблар ишлаб чиқилган бўлиб, бунда энг аввало юртдошларимиз саломатлиги, шунингдек ички ишларни алоҳида ётиборга олинган.

БОЖХОНА ПОЧТАСИДАН

Қонунбузарликларга чек қўйилди

Республикамиз божхоначилари томонидан сифати кафолатланмаган ва тегиши ҳужжатлari бўлмаган парфюмерия ва косметика маҳсулотларининг олиб ўтилишига қарши чора-тадбирлар давом этирилмоқда.

Яқинда пойтахтимиз божхона ходимлари томонидан катта микдордаги парфюмерия ва косметика маҳсулотларининг олиб ўтилишига қарши чора-тадбирлар давом этирилмоқда.

Жумладан, “Келес” темир йўлчegara божхона пости ходимлари томонидан “Москва-Тошкент” йўналишидаги поезднинг йўловчиси фуқаро Ш.Мухамедов (мақоладаги барча исм-шиғарлар ўзgartirilgan) умумий қўймати 8 миллион сўмдан ортиқ 240 дона турил хил косметика товарларини вагоннинг хуфиёни жойига ўширил, олиб келаётгани аниқланди.

Шунга ўхшаш ҳолати “Алмати-Нұкс” йўналиши бўйича кириб келган поезд йўловчиси, кўшини давлат фуқароси Т.Саидов кўл юклари орасинда умумий қўймати 10 миллион сўмдан ортиқ жами 246 дона турил хил парфюмерия ва косметика товарларини йўловчи божхона декларасини ҳамда божхоначиларнинг оғзаки сўрови пайтида маълум қилиши “нутуб” кўйилди.

Тошкент шахар божхона бошқармасининг “Чукурсой” ташкил иктисолий фаoliyati божхона пости ходимлари хориждан Фаронга вилоятида фаoliyati юртви хусусий тадбиркорларномига келитирган течмир йўл контейнерларига товарлар белgilangan тартиби божхона назоратидан ўтказилганда, мазкур контейнердаги тегиши йўл ҳужжатлari кўrsatilganiдан ортиқи бўлган 6 турдаги салкам 32 минг дона парфюмерия ва косметика товарлари ҳамда ошхона анжомлари борлиги аниқланди. Дастlabки маълумотларга кўрашиб ўшбу товар моддий бошқармасининг умумий нарихи 160 миллион сўмни ташкил қилир экан.

Ҳозир мазкур ҳолатлар юзасидан божхона текшируvulari va surishiриw ҳолатларни давом этирилмоқда.

Тошкент шахар божхона бошқармасининг ахборот хизmati

МУТАХАССИС ОГОХ ЭТАДИ

Ёнгин хавfisлизики қунлари доирасида “Ўзтрансгаз” акциядорлик компанияси ҳам зарур чора-тадбирларни амалга ошириб келмоқда.

M аълумки, қишигани соvuқ қунларида табиият газга бўлган этихий ҳар қаҷонига идан ҳам оқури бўллади. Бундай пайтлarda аввало табиият газдан хавfiszis в оқилюна фойдаланишига ўтиборни

Афсуси, кейинги пайтлarda аҳоли ўтасида хавfisлизик талабларiga жавоб бермайдиган кўлбola, но стандарт газ жиҳозлariдан, газ тармоқlariга резина шланг орқали улашиш, носос дудбуронlardan ҳамда хонадon иchida очик оловдан иситish макasida foydalaniшига ҳолатlari uraylatdi. Bu эса ўзnavbatida fuqarolarning isazidan zaҳarlaniшига ҳamda ҳavfislik talaబlari bilmasligi ёki ularga benerpolik bilan қarashidir.

Шунинг учун “Ўзтрансгаз” АК тизимида ис

газидан заҳarlaniшига ҳamda ҳavfislik talaబlari bilmasligi ёki ularga benerpolik bilan қarashidir.

Шунинг учун “Ўзтрансгаз” АК тизимида ис

газидан заҳarlaniшига ҳamda ҳavfislik talaబlari bilmasligi ёki ularga benerpolik bilan қarashidir.

Шунинг учун “Ўзтрансгаз” АК тизимида ис

газидан заҳarlaniшига ҳamda ҳavfislik talaబlari bilmasligi ёki ularga benerpolik bilan қarashidir.

Шунинг учун “Ўзтрансгаз” АК тизимида ис

газидан заҳarlaniшига ҳamda ҳavfislik talaబlari bilmasligi ёki ularga benerpolik bilan қarashidir.

Шунинг учун “Ўзтрансгаз” АК тизимида ис

газидан заҳarlaniшига ҳamda ҳavfislik talaబlari bilmasligi ёki ularga benerpolik bilan қarashidir.

Шунинг учун “Ўзтрансгаз” АК тизимида ис

газидан заҳarlaniшига ҳamda ҳavfislik talaబlari bilmasligi ёki ularga benerpolik bilan қarashidir.

Шунинг учун “Ўзтрансгаз” АК тизимида ис

газидан заҳarlaniшига ҳamda ҳavfislik talaబlari bilmasligi ёki ularga benerpolik bilan қarashidir.

Шунинг учун “Ўзтрансгаз” АК тизимида ис

газидан заҳarlaniшига ҳamda ҳavfislik talaబlari bilmasligi ёki ularga benerpolik bilan қarashidir.

Шунинг учун “Ўзтрансгаз” АК тизимида ис

газидан заҳarlaniшига ҳamda ҳavfislik talaబlari bilmasligi ёki ularga benerpolik bilan қarashidir.

Шунинг учун “Ўзтрансгаз” АК тизимида ис

газидан заҳarlaniшига ҳamda ҳavfislik talaబlari bilmasligi ёki ularga benerpolik bilan қarashidir.

Шунинг учун “Ўзтрансгаз” АК тизимида ис

газидан заҳarlaniшига ҳamda ҳavfislik talaబlari bilmasligi ёki ularga benerpolik bilan қarashidir.

Шунинг учун “Ўзтрансгаз” АК тизимида ис

газидан заҳarlaniшига ҳamda ҳavfislik talaబlari bilmasligi ёki ularga benerpolik bilan қarashidir.

Шунинг учун “Ўзтрансгаз” АК тизимида ис

газидан заҳarlaniшига ҳamda ҳavfislik talaబlari bilmasligi ёki ularga benerpolik bilan қarashidir.

Шунинг учун “Ўзтрансгаз” АК тизимида ис

газидан заҳarlaniшига ҳamda ҳavfislik talaబlari bilmasligi ёki ularga benerpolik bilan қarashidir.

Шунинг учун “Ўзтрансгаз” АК тизимида ис

газидан заҳarlaniшига ҳamda ҳavfislik talaబlari bilmasligi ёki ularga benerpolik bilan қarashidir.

Шунинг учун “Ўзтрансгаз” АК тизимида ис

газидан заҳarlaniшига ҳamda ҳavfislik talaబlari bilmasligi ёki ularga benerpolik bilan қarashidir.

Шунинг учун “Ўзтрансгаз” АК тизимида ис

газидан заҳarlaniшига ҳamda ҳavfislik talaబlari bilmasligi ёki ularga benerpolik bilan қarashidir.

Шунинг учун “Ўзтрансгаз” АК тизимида ис

газидан заҳarlaniшига ҳamda ҳavfislik talaబlari bilmasligi ёki ularga benerpolik bilan қarashidir.

Шунинг учун “Ўзтрансгаз” АК тизимида ис

газидан заҳarlaniшига ҳamda ҳavfislik talaబlari bilmasligi ёki ularga benerpolik bilan қarashidir.

Шунинг учун “Ўзтрансгаз” АК тизимида ис

газидан заҳarlaniшига ҳamda ҳavfislik talaబlari bilmasligi ёki ularga benerpolik bilan қarashidir.

Шунинг учун “Ўзтрансгаз” АК тизимида ис

газидан заҳarlaniшига ҳamda ҳavfislik talaబlari bilmasligi ёki ularga benerpolik bilan қarashidir.

Шунинг учун “Ўзтрансгаз” АК тизимида ис

газидан заҳarlaniшига ҳamda ҳavfislik talaబlari bilmasligi ёki ularga benerpolik bilan қarashidir.

Шунинг учун “Ўзтрансгаз” АК тизимида ис

газидан заҳarlaniшига ҳamda ҳavfislik talaబlari bilmasligi ёki ularga benerpolik bilan қarashidir.

Шунинг учун “Ўзтрансгаз” АК тизимида ис

газидан заҳarlaniшига ҳamda ҳavfislik talaబlari bilmasligi ёki ularga benerpolik bilan қarashidir.

Шунинг учун “Ўзтрансгаз” АК тизимида ис

газидан заҳarlaniшига ҳamda ҳavfislik talaబlari bilmasligi ёki ularga benerpolik bilan қarashidir.

Шунинг учун “Ўзтрансгаз” АК тизимида ис

газидан заҳarlaniшига ҳamda ҳavfislik talaబlari bilmasligi ёki ularga benerpolik bilan қarashidir.

Шунинг учун “Ўзтрансгаз” АК тизимида ис

газидан заҳarlaniшига ҳamda ҳavfislik talaబlari bilmasligi ёki ularga benerpolik bilan қarashidir.

Шунинг учун “Ўзтрансгаз” АК тизимида ис

газидан заҳarlaniшига ҳamda ҳavfislik talaబlari bilmasligi ёki ularga benerpolik bilan қarashidir.

Шунинг учун “Ўзтрансгаз” АК тизимида ис

газидан

Йилнинг энг фаол ёш журналистлари аниқланди

► ЭЪТИБОР

"Камолот" ёшлар ижтимоий характери, Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги, Ўзбекистон Миллий телерадиокомпанияси, Ўзбекистон журналистлари ижодий уюшмаси, Ўзбекистон мустақил босма оммавий ахборот воситалари ва ахборот агентликларини кўллаб-куватлаш ва ривожлантириш жамоат фонди ҳамкорлигига беш йилдан бери "Йилнинг энг фаол ёш журналисти" кўрик-тандови ўтказиб келинайти.

дан 1 октябрчагача бўлган дарвада оммавий ахборот воситаларида эълон қилинган 4000 га яхин ижодий ишшари (мақола, телекўрсатув, радиоэшиштириши ва фотоасарлари) билан иштирок этиши. Ижодий ишлар мавзунинг долзарблиги, ёритиш маҳорати, мамлакатимизда амалга оширилаётган ёшларга оиз давлат сиёсатининг мазмун-моҳияни очиб берриш каби мезонлар асосида баҳоланди. Ҳар бир номинация бўйича учтадан галиб номлари эълон қилинди.

— Ушбу танловда биринчи маротаба қатнанишим. Ижодий ишшари миннинг бу даражада юксак баҳоланишини, очиги, кутмагандим, — дейди "Йилнинг энг фаол ёш телемуҳаббири" номинацияси галиби, "Сурхондаре" телерадиоканали мухабири Ситора Сиддикова. Мазкур танлов келажакдаги фаолиятимда янада дадил қадам ташлашимга турткি бўлди. Мақсадим қалами ўткир журналистлардан бири бўлишид.

Танлов гoliblari ташкилотчilar томонидан "Йилнинг энг фаол ёш телемуҳаббири", "Энг яхши радиоэшиштириши", "Йилнинг энг фаол матбуот хизмати ходими", "Йилнинг энг яхши блогери", "Йил янтигиги", "Энг яхши мақола муаллифи" каби номинациялар бўйича диплом, фахрий ёрлиқ ва ёздалик совфалар билан тақдирланди.

**Фаёза АВЛАЕВА,
ЎЗДЖТУ талабаси**

Ёш журналистларни миллий қадириятларимизга ҳурмат руҳида тарбиялаш, ёт иллатларга қарши қурашида уларнинг фаоллигини ошириш, салоҳиятларни намоёй этишга кўмаклашни билан бир қаторда меҳнатларини муносиб рағбатлантириш тадбирдан кўзланган асосий мақсадиди.

Жорий йилда ҳам 500 дан ортиқ ёш журналистлар 1 январ-

ЖУРНАЛИСТ „ЁЗФУВЧИ“ ЭМАС

► ФИКР

Афсуски, журналистик суриштирувчарни одамлар турлича қабул қиласди...

Ёзи таътил. Оқдарё туманинага "Оқдарё овози" газетасида амалиёт ўтадим. Озми-кўпми ҳар хил мавзуларда материаллар тайёрладим.

Бир куни кўшним "мақолани боллаб ёзисанда" деб қолди. Аввалига ҳайрон бўлдим. Кейин эсладим. Яқинда газетада "Янги кўргон" бозорида тартиб бўлладими?" сарвлавали танқидий мақолам чоп этилганди.

— Ука, шу қишлоғимизда анчадан бўён газ ёнмайди. Газчиларнинг ҳам устидан бир боллаб ёзиг gazetelariga bosib qurʼamizlari? Кейин уларнинг оғे куйтан товузқадай ўқсан-бу ёқса югуришини томоша килирдиган-да", дейди.

У кишини билардим, нуқул, ким кўзига ёмон кўрнишда уларнинг устидан юмалоқ ҳат билан тухмат-бўхтонлар ёдидириб тегиши идораларга жўнтаради. Шу сабаб қишлоқдагилар уни ушхламас, иложи бўлса, унга яқинлашмаслика ҳаракат қилишарди. Кўччиликнинг кўнглини кўлини кўйиб кутиб оларкан-да, ахир.

Негадир, бизнинг сұхбат ҳам узоққа чўзилмади. Унинг гапларидан таъбим хира бўлиб, "Ака, бизнинг ишда бироннинг устидан ноҳақ, айлаб кафандоқ қилинмайди. Аксинча, биз аниқ далилларга таяниб, ҳаққонийлик билан муммомларни ижобий томонига ўзгаририш устидан бош қотирамиз" дедим.

Бу мавзуда нафақат у, балки, кўплаб одамлар сўз қотган эди. Ахир, бу туман газ таъминоти

ходимларининг иши-ку. Колаверса, бу борада ариза ва шикоятларни қабул қиласидаги тегиши ташкилотлар ҳам йўқ эмас. Аммо бундай кимсаларга таҳририят бирорларини устидан ёзиг мазза қиласиданлар идораси эмаслигини уқтириш керак чори.

Бундай ҳолатда кўп бор дуч келтаман. Уйимдан пойтахта қайтаётганимда ҳайдовчи ҳам шунга ўхшаш киноя килганди:

— Ука, талабага ўхшайсан. Қайси университетда ўқыйсан?

— Насиб бўлса, бўла-жак журналистман.

— О-о-о, зўрсан-ку, а?

— "Ёзувчиман", дегин.

Сени кўрганда "катта-кatta" одамлар ҳам кўлини кўксига кўйиб

кутиб оларкан-да, — деди.

— Унчалик эмас, — дейа камтардик қилиб кўйдим.

Ҳамроҳлар ҳам менга бир-бир маъноли қараб қўйниши. Бу одамнинг гапларини таҳтил қилиб кўйдим. Гап яна ўша мавзу устиди эди. Ҳой, ака, "биз унчалик ҳам кўрнишлини эмасмиз, биз ҳақиқат курашувчиларимиз" дегим келди-ю...

Бу ҳам майли. Бир танишим билан учрашиб қолдим.

— Ука, 60 мингдан куруқ қолдирдинг-да.

— Бу нима деганингиз?

— Бозорни ҳам ёттиридинг, юрган эдик тирикчилик қилиб, — деб кесатиб қолса бўладими.

Юкоридаги мақола катта шов-шувга сабаб

бўлди, шекили, "қойилатибсан", "нима қиласидаги ёзиг" деган паст-баланд гапларни кўп бора эшитишга мажбур бўлдим. Англамикки, журналист ионини ёшиш осонмас экан. Ўша мақолани ёзишдан мақсад эса тартибиз, ҳеч қандай шароитлар бўлмаган бозорни замонавий кўришни хоҳлаган эзик-да.

Журналистларни "ёзувч"га чикаралган кимсаларга кўп ба хўп гапиришимиз, мисоллар келтиришимиз мумкин. Аммо "ўзини оқлашга ҳаракат қўляпти" деган гапларини эшитмаслик учун мавзуга шу ерда нуқта ўйнишга мажбурмиз.

Айтганча, сўзимиз охирида яна бир масалани айтиб ўтмасак бўлмайди. Журналистлар материал тайёрлаётганда кўп бора одамларга юзланади. Уларни эши-тиш, сұхбат қуриш, жамиятларга муммом ва камчиликларни халқ билан бирга ишлаш орқали масалага ечим топиши ҳаракат қилидилар. Лекин кўп ҳолларда одамлар билан сұхбатлашмоқчи, саволлари мизга жавоб олмокчи бўлсан, биздан ўзларини олиб қочадилар.

Нега энда халқимиз ободлиги, фаровонлиги, тинчлиги учун бош қотирилса-ю, улар бунга ёрдам беришдан бош торталар. Ахир, биргаликда иш олиб бормасак, атрофда бўлаётган муммомларга ўз муносабатимиз билдиримасак, нуқсонларни фош қилмасак, ахвол қандай қилиб ўзини шомонга ўзгарили.

**Муҳаммаджон
Хўжаев**

► ЯНГИ НАШР

Истиқол йилларида миллий матбуотимиз тизими янги-янги илмий, адабий-бадиий нашрлар билан муттасил бойиб бормоқда.

Уларда чоп этилаётган илмий-таҳлилий, ижтимоий-сиёсий ва бадиий публицистик мақолаларда ўтмиш тарихни чукур ўрганиш, тарихи сабоқларидан тўғри хуласалар чиқариш асосида буғунги ва эртанди кунимизнинг мухим вазифаларини тўғри белгилаб олиш зарурлиги, мамлакатимизда онг-тафаккуримиз ва турмуш тарзимизда юз берётган улкан ўзгаришлар, истиқол гоялари таъсирида камолга етаётган ёшларнинг мамлакат ҳаётидаги ижтимоий фоаллиги, хуқуқий маданияти, эртанди кунимизга бўлган қатъий ишончи ўз аксими топмоқда.

„ВОДИЙНОМА“ – МУҲИМ ЦАМИЙ МИНБАР

Шу маънода "Мерос" илмий-амалий экспедиция жамоати фонди мусассиблиги "Водийнома" (Бош мухарир тарих фанлари доктори профессор Р.Шамсутдинов) ижтимоий тарихий, илмий ва оммабоп журналининг чоп этила бошлангани ва унинг дастлаби иккни сони ўзувчилар кўллашади бориб етган буғунги тарих-шунслигизда мухим воқеа бўлди.

Тарих фанлари доктори Мирсадик Исҳоқовинг журнал учун ёзган дебоча мақоласи тарихий мавзуда тадқиқотлар олиб боришининг зарурӣ тўғчилари, ўтмишина фалсафий билишнинг методи ва методологияси хусусида бўлиб, унда бу мухим йўналишга қўйиладиган илмий талаблар ҳамда холислик тамоилларни аниқ баён этилган. "Тарихнинг амалда ишлаладиган таърифлари қаторида энг аввал кўзга ташланадигани воқеот, яни бўлиб ўтган ишлардан ҳикоя қилиб бериши десак, масалани соддлаштирган бўлтамиз, — деб ёзди муаллиф. — Лекин ўтмиш ҳақида айтилган ҳар бир гап бирор ҳодисанинг тағсилотидир. Ҳоҳ бу тағсилот воқеанинг ишодасини, соҳибий олди, ким оғизни мурасага келтириши, ҳақиқатни аниқлаштириши тарих фаннининг ижтимоий мөдиятини ва зарурлигини белгилайди".

Шу жиҳатдан қараганда, журнallда эълон қилинган илмий ва ҳужжатли тадқиқот мақолалари, илмий изланиш натижалари, янги топилмалар жумладан, Зуҳридин Алимоннинг "Абу Саъд ас-Самъонийнинг Фарона тарихига оид "Ал-мунтахаб мин мъужзам аш-шўйх" асари ҳақиқати, юридик фанлари доктори А.Сайдонинг атоқли француз олими Люсъен Керен ҳаёти ва темуршунослик соҳасидаги фаслияти хусусида, Р.Шамсутдиновга э.Холтиярзининг сөветларнинг кулоқ қилиб сийсатига доир қизиқарли тадқиқот, тарих фанлари доктори Т.Кененсаирининг "Курмонжон доҳдоҳ феномени", тарих фанлари доктори Шамиддин Камолиддиннинг "Сомонийларнинг танталаридагат рамзлар" мақолалари, совет тузумининг ҳаҳрига учраб, Андижонга сурғун қилинган Трубецкойлар суполоси вакили А.В.Трубецкойнинг жонли хотирилари журнахонларда жийдий қизиқиши ўйғотиши табий.

Олис ўтмиша содир бўлган воқеа-ҳодисалар таърисида ёзётган тарихи нечеги билимдон ва маҳоратли бўлмасин, унинг битиклари тарихий воқеадарнинг асли эмас, турли манбалар, ҳикоя тарбиятлари, ишларни ашишадиган таърифлари қаторида энг аввал кўзга ташланадигани воқеот, яни бўлиб ўтган ишлардан ҳикоя қилиб бериши десак, масалани соддлаштирган бўлтамиз, — деб ёзди муаллиф. — Лекин ўтмиш ҳақида айтилган ҳар бир гап бирор ҳодисанинг тағсилотидир. Ҳоҳ бу тағсилот воқеанинг ишодасини, соҳибий олди, ким оғизни мурасага келтириши, ҳақиқатни аниқлаштириши тарих фаннининг ижтимоий мөдиятини ва зарурлигини белгилайди".

Британинг "Файниншил Таймс" нашри ҳам ушбу мавзуда ёзтибор қарашти, Коффернинг сайловида рақиби Ван дер Беллен устидан галиб чиқди, аммо етарилича овоз тўплай олмади. Иккиси турда эса Ван дер Беллен бирор ўзиди кетди. Натижка эса қатор камчиликлар билан Конституциявий судгача бориб, сайлов кўнунг чукага эга эмас, деб топилди. Айни пайтда жаматчиликлар таъсида ўтказилган сўровномага кўра, Коффернинг сайловида тадқиқоти, тарихи сабоқларидан тарих фанлари доктори А.Сайдонинг атоқли француз олими Люсъен Керен ҳаёти таъсида ўтказилган ўзиди мақола ва асарлар, мантиқиз шахсий илдаолар, ўринисиз бўртиришилар мисолида яққол кўриш мумкин. Ўтмиш тарихни ўрганиш бутун учун ҳам, ҳар бир ҳаҳкинг келажаги учун ўзар, аммо бу иш ҳар қандай ҳолатда ҳам илмий-назарий асосида, тарих мантиқига эга бўлмоги керак. Мирсадик Исҳоқов тўғри таъкидлаганидек, "Тарих - мисоли карон. Унинг олида, ўтасида тарихи карон ортида бораётган ўйловчидек, бир йўла англаб олиши қийин". Демак, тарихи олими ўзи гува бўлмаган, иштирок этмаган воқеаларни қаламга олиб, у ёки бу маънода хуласа чиқареп экан, аввало буғунгана стиб келган тарихиян манбаларни ҳар жиҳатдан жиддий ўрганиши, ўзаро қиёслаши, илмий аҳамияти ва ишончлилигига, етарили даражада ёзтибор бериши, яни, билишни "илмий методологик таъсида ўйланинг тўғри белгилаши" лозим.

Шу маънода "Водийнома" тарихшунос олимлар, ёш тадқиқотлар, олий ўқув юртларининг талабалари, кенг журнахонлар омисси ҳамда ушбу соҳа билан қизиқувчилар учун мухим илмий минбар бўлиши шубҳасиз. Бу борада журнall таҳририятида ижодий ютуқлар тилаб қолализ.

Ахмаджон МЕЛИБОЕВ

ларни ва евро бир хил даражага тушшиб қолиши кутилаётгани а

► ТҮЙГУ

Биласизми, бахт билан қайғунинг ораси қош билан қовоқчалик яқин дейишади. Бир дақиқа аввал жонини жонингга жойлаган инсон, лаҳзада баҳтсизликнинг чохига улоқтириб юбориши ҳам мумкин...

Капалак ишончи

Кўлларини ёйғанча, йигитнинг ёнида ёш болалардек айланарди. Хайрон ўтиб бораётгандарга эътибор ҳам бермас, ҳозир у бошқа оламда, бу дунёни мутлақа унтиб кўйғандек эди. Баҳтиёргли сезиларди унинг. Унга ҳавасим келарди. Жарангдор кути, болаларча шўхлик, баҳтиёргароқлари саодатдан сўзларди унинг.

Ёнимга уиб кели, гулга кўнган капалакка ўхшатдим уни. Айтишларича, бир курнинг яшайдиган капалак гўё умри аబдийдик, шошилмайтана гулларга кўнади, мухаббат шарбатидан қониб-қониб симирали. Гўё кун алогида умри поёнига етадиган у эмасдек.

Қиз ҳам умри ниҳоясига қадар ана шундай баҳтиёргароқлардек кўринарди шу тобда. Мен капалакни тутуб олмоқчи бўлдим, лекин уни нобуд қилип кўйини истамадим — кўлумини тордим. Капалакни қанотлари монанд самога кузатиб, баҳт нафаси уфириб турган томон қараганимда, қиз энди ерда тиззалирни кучгана ўтиради. У йилларди. Йигит эса унга кўл телефонини узатиб нималарни дир тушуниришига ҳаракат қиласар, аммо қиз "қилт" этмасди. Айни дам унинг кўзларигина бу дунёнику эди. Бундай ниҳояни мен болалитидма кўргандим. Ёлиз укасидан тириклиайн айрилган момом, ана шундай — бир нуктага тикилганда ўтираверади. Базан у кишининг йигилётганини сезмас, фақат мижжаларидан тўкилаётганди ёшларигина кўриб қолардим. Гоҳида эса тўсатдан изиллаб йигилаб юборади. Бундай пайт қўрқиб кетиб, момомни тинчлантиримокчи бўлсам, дадам мен сеқинингга баргига босар, "Унинг оқ орзулаини қорага бўяшиди...", дерди...

Қизгинанинг ҳолатидан у бир умр шундай қоладигандек эди. Йўқ, у яна оёққа қалқди. Аниқроғи, йигит уни туришга ундарди. (Дунёнинг ишлари қизиқ-да, баъзида ўзлари оёқдан келашади-ю, яна бир бор йикитмоқ учунмикин, яна ўзлари кўл узатилилар.) Қизгини оёққа турди-ю, худди бирор ортидан бехос тиғсанчандек қалиқиб кетди. Бунақаси бизда ҳам бўлади — ҳеч кутмаганиндан, кутмаган инсонинг ортингдан ҳамжар уради. Бир уриб ҳам кўймайди. Қайта-қайта турвареди. Оғир, оғи-ир, ботириброк, бураброк, уради! Вож! Бу оғрики факат ишонглар билади!

Кўзимга уртиланадек туюлган ҳанжардан сачраган қон зумда қизнинг бутун вужудини қоплаб олди. Лекин нимагидир қон паства эмас, тепага қараб оқарди. Ана у, оқиб-оқиб дарахтларгача етди. Ҳалигина яшнаб турган дарахтлар бир зумда алвонланди. Сўнг, қизгинанинг ишончикидан бир зумда ҳазонга айланган бартлар аста-секин ер юзини қоплай бошлади:

"Ҳадемай, сен севган ҳазонлар ер юзини қоплади".

Бошимдан сочиқдек сочилган япроқлар хаёлимни ҳаётта қайтарди. Қиз ҳам, йигит ҳам тафаккур, тасавvурим оралади, яна ўз маконлари — ҳаёлим қатларига сингиб кетиши. Ёнимга жилмайгана келиб ўтирган ҳамроҳимнинг кўзларига қайран. Лекин яқин инсоним, акамдек бўлиб қолган йигит кўзларидан ишончи, умид билан бўқиб турган нигоҳни кўриб кўрқиб кетаман. Бу нигоҳлар менини эди...

Биласизми, баҳт билан баҳтсизликнинг ораси қоҳи ва қоҳо мосафосидан яқинроқ. Дунё яраландан бўён япроқлар алвонланаверади, капалаклар гулларга кўнаверади...

Феруза ХАЙРУЛЛАЕВА

► БИЛМАГАННИ БИЛГАН ЯХШИ

— Бола 2 ёшга тўлгунга қадар берилади-
ган нафақа қайси оиласларга берилмайди?
Л.Рахимжонова, Чирчик шаҳри

— Вазирлар Махкамасининг 2013 йил 15 февралдаги 44-сон қарори билан тасдиқланган "Кам таъминланган оиласларга ижтимоий нафақалар ва моддий ёрдам тайналаш ва тўлаш тартиби тўғрисида"ги низомининг 8-бандидаги болали оиласларга нафақа, бола парвариши бўйича нафақа ва моддий ёрдам ҳар бир оила аъзоисига ўртача ойлиқ жами баромад миқдори жами даромад аниқланадаётган давр учун белгиланган энг кам ойлик иш ҳакининг 1,5, баъварардан ортиқ бўлмаган оиласларга тайналаниши белgilанган.

Шунингдек, мазкур низомининг 9-бандидаги болали оиласларга нафақа, бола парвариши бўйича нафақа ва моддий ёрдам олишда устуник тухуқига эга бўлганлар рўйхати келтирилган бўлиб уларга кўйидағи киради:

— ота-онаслинг иккисини ҳам ўйқотган, болалар тарбияси билан эса қариндошлар шуғуланаётган оиласлар;

— ота-оналардан бирни ёки ҳар иккиси ҳам ногириб олалар;

— 14 ёшгача бўлган икки ва ундан ортиқ болаларни тарбиялаётган, бошқа қариндошлардан алоҳида яшаётган бева аёллар (бева эрлар);

— ногириб боласи (болалари) бўлган оиласлар;

— болални тўлиқ бўлмаган оиласда она (ота) томонидан тарбиялашини фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариши органини беглигайди;

— ота-оналардан бирни ёки ҳар иккиси ишсиз бўлган ва иш изловчи сифатидаги бандликга кўмаклашиш ва ахолини ижтимоий мухофиза килиш марказларида хисобда турган оиласлар;

— ёлиз пенсионерлар.

**Саволга Зангиота тумани ФХДЕ бўлими мудираси
Наризга КАРИМОВА жавоб берди.**

► ХОТИРА АЗИЗ

Ўшанда эрта баҳор эди, даволаниш учун шифохонага ётдим. Ҳонада бир ўзим эдим. Эртаси куни юзлари думалоқдан келган истарали, фариштали аёлни олиб келиши. Ёши ҳам ўзим қатори экани кўриниб турарди. Ўзини Музаффара деб танишириди, шукрки, тез тил топишдик. Қувноқ, адабиётни севадиганлардан экан. Бир зумда худдад дўстлардек қадррон бўлиб кетдик. Суҳбатимиз кўпроқ адиллар, санъаткорлар, олимлар ҳақида бўлди. Биз оила, фарзандлар камоли, уйдаги муаммолар ҳақида ҳам юракдан ўртоқлашардик.

Yчинчи кун кечга томон уни ўйқуб хонага бир киши кириб келди. Ҳамма ҳам бир одам, лекин ўша киши билан, назаримда, кўшенинг маълумоти олиб келиши. Вакт ажратишга мажбур бўлдик, — дедилар бир хўрсиниб. — Отам, тўғрироги, устозим қабрига сагана кўйишмоқчи экан. Маслаҳатта бораимиз.

ЭҲТИРОМ

Дугон билан тез-тез кўнироқлашиб, бордикелди қиладиган бўлдик. Бу орада тўй қиладиган илтифот, қолверса, мұхаббат ва садоқа бир оғиз сўздан намоён бўлди. Ҳурмат юзасидан ошондан очаймадам келдим. Кейин ташқарига чиқдим. Ҳаёлмидан уларнинг бир-бира ташкириди.

Ўша пайт улар ўртасидаги савимиз, ҳурмат, илтифот, қолверса, мұхаббат шарбатидан ошондан очаймадам келдим. Шеригим "фарзандларимнинг ота-се" деб танишириди.

Орадан қанча вақт ўтганини билмадим, ҳовлида шарбатидан очаймади. Кейин ташқарига чиқдим:

— Биз академияда бирга ишлаганимиз, яхши журналист, — дедилар. Домла шарбатидан очаймади.

— "Туркистон" газетаси жуда дацил, кўп ўқиб ишлаганимиз, яхши журналист, — дедилар. Домла шарбатидан очаймади.

— "Туркистон" газетаси жуда дацил, кўп ўқиб ишлаганимиз, яхши журналист, — дедилар. Домла шарбатидан очаймади.

Шу иккиси оғиз сўздан Нажмиддин Комиловнинг ҳаёттада қонадигандарни кўшиши. Кейин ташқарига чиқдим, яхши журналист, — дедилар. Домла шарбатидан очаймади.

Шу иккиси оғиз сўздан Нажмиддин Комиловнинг ҳаёттада қонадигандарни кўшиши. Кейин ташқарига чиқдим, яхши журналист, — дедилар. Домла шарбатидан очаймади.

Кўшиши кўшиши. Кейин ташқарига чиқдим, яхши журналист, — дедилар. Домла шарбатидан очаймади.

Кўшиши кўшиши. Кейин ташқарига чиқдим, яхши журналист, — дедилар. Домла шарбатидан очаймади.

Кўшиши кўшиши. Кейин ташқарига чиқдим, яхши журналист, — дедилар. Домла шарбатидан очаймади.

Кўшиши кўшиши. Кейин ташқарига чиқдим, яхши журналист, — дедилар. Домла шарбатидан очаймади.

Кўшиши кўшиши. Кейин ташқарига чиқдим, яхши журналист, — дедилар. Домла шарбатидан очаймади.

Кўшиши кўшиши. Кейин ташқарига чиқдим, яхши журналист, — дедилар. Домла шарбатидан очаймади.

Кўшиши кўшиши. Кейин ташқарига чиқдим, яхши журналист, — дедилар. Домла шарбатидан очаймади.

Кўшиши кўшиши. Кейин ташқарига чиқдим, яхши журналист, — дедилар. Домла шарбатидан очаймади.

Кўшиши кўшиши. Кейин ташқарига чиқдим, яхши журналист, — дедилар. Домла шарбатидан очаймади.

Кўшиши кўшиши. Кейин ташқарига чиқдим, яхши журналист, — дедилар. Домла шарбатидан очаймади.

Кўшиши кўшиши. Кейин ташқарига чиқдим, яхши журналист, — дедилар. Домла шарбатидан очаймади.

Кўшиши кўшиши. Кейин ташқарига чиқдим, яхши журналист, — дедилар. Домла шарбатидан очаймади.

Кўшиши кўшиши. Кейин ташқарига чиқдим, яхши журналист, — дедилар. Домла шарбатидан очаймади.

Кўшиши кўшиши. Кейин ташқарига чиқдим, яхши журналист, — дедилар. Домла шарбатидан очаймади.

Кўшиши кўшиши. Кейин ташқарига чиқдим, яхши журналист, — дедилар. Домла шарбатидан очаймади.

Кўшиши кўшиши. Кейин ташқарига чиқдим, яхши журналист, — дедилар. Домла шарбатидан очаймади.

Кўшиши кўшиши. Кейин ташқарига чиқдим, яхши журналист, — дедилар. Домла шарбатидан очаймади.

Кўшиши кўшиши. Кейин ташқарига чиқдим, яхши журналист, — дедилар. Домла шарбатидан очаймади.

Кўшиши кўшиши. Кейин ташқарига чиқдим, яхши журналист, — дедилар. Домла шарбатидан очаймади.

Кўшиши кўшиши. Кейин ташқарига чиқдим, яхши журналист, — дедилар. Домла шарбатидан очаймади.

Кўшиши кўшиши. Кейин ташқарига чиқдим, яхши журналист, — дедилар. Домла шарбатидан очаймади.

Кўшиши кўшиши. Кейин ташқарига чиқдим, яхши журналист, — дедилар. Домла шарбатидан очаймади.

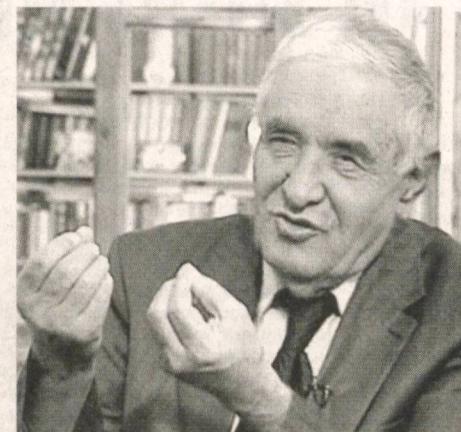
Кўшиши кўшиши. Кейин ташқарига чиқдим, яхши журналист, — дедилар. Домла шарбатидан очаймади.

Кўшиши кўшиши. Кейин ташқарига чиқдим, яхши журналист, — дедилар. Домла шарбатидан очаймади.

Кўшиши кўшиши. Кейин ташқарига чиқдим, яхши журналист, — дедилар. Домла шарбатидан очаймади.

Кўшиши кўшиши. Кейин ташқарига чиқдим, яхши журналист, — дедилар. Домла шарбатидан очаймади.

Қалби мунаввар инсон

дан бирини ёнларига чакириди. Алланималарни уқтириди. Вакт тушликка яқинлашган эди. Бизни яхин хонандаларнинг бирига овқатга таклиф қилиши. Кўйнадик, кўйнадик, йўлга бордим. Йўл олдимда юқусицаси, маъриғатли, тасаввuf имленинг дарғаси, мунисиб шогирд ўтирганидан, аллома инсон қабрни зиёрат қилганидан ҳаяжоним ичимга сигмасди. Кечта томон Музаффарининг ота-хөвлисига борганимиздан онаси кўйиқидан миннатдорлигидан сўзлаб, узундан-узоқ дуо қилдилар. Ўз нағабати кўйиқидан ҳаяжонидан ҳаётнига ўтилди. Музаффара оламига сафар"ни нашриётта топширганларни дуогондан эшилди. Музаффара оламига сафар"ни нашриётта топши

► ТЕРАН ИЛДИЗЛАР

Инсоният ривожида ақл-идрок ва руҳий баркамоллик воситаси бўлган китоб буюк мўъжиза. Дарҳақиқат, китоб одамзоднинг яқин сирдоши, йўлдоши ва уни асрлардан асрларга олиб ўтган зиё машъалидир. Китоблар фақат билим манбаи бўлибигина қолмай, маданий ҳаётимизнинг бетакрор санъати сифатида яшаб келаётir. Халқимиз азал-азалдан илмга, китобга чанқоқ. Шу боис юртимида китобатчилик қадимдан ривожланиб келган. Фикримизга далил сифатида "Авесто" қўләзмалари, сопол идишлар, чарм ўрамлари, металл буюмлардаги ёзувларни айтсанк бўлади.

Kитобат санъати бир қанча кўли гул ҳунармандлар томонидан бажарилади, мураккаб жараёнларни ўз ичига олади. Жумладан, булар — қозорез, хаттот (китоб ва рисолаларни кўчирувичи котиб), лаввоҳ (лавк яосчи уста), музахид (зарҳал берувчи мўйқалам соҳиби), мусавири (расом), саҳифа (муқовасозлардан иборат жамоадир).

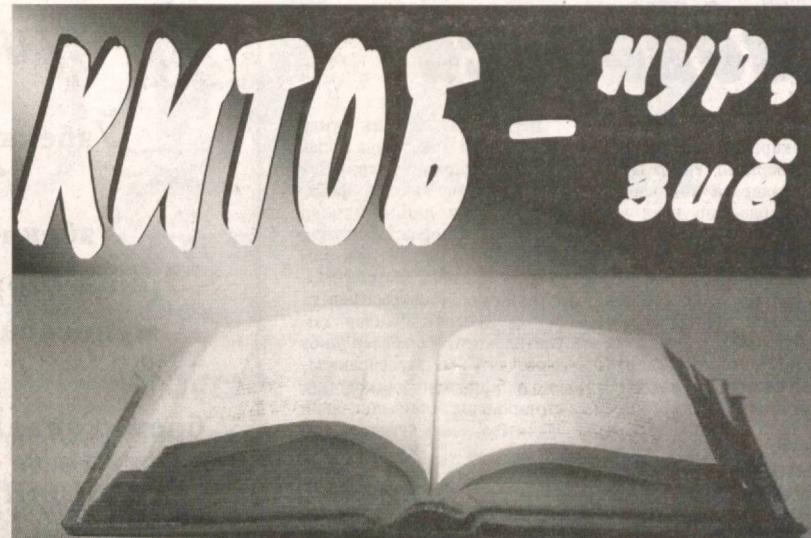
Кўләзма китобларни тайёрлашда китоб учун яхши, сифатли қозғоз ташлаш мухим бўлан. Бу ўринда Самарқанд қозғози, яхника, ўзининг бејиримлиги ва сифати билан донг таратган. Самарқанд қозғозлари милоддан аввалига даврида Буюк Илак ийли орқади Эрон, Хиндистон, Шом ва Румгана етиб борган.

"Мароқанд қозғозлари, — деб ёзган эдес қадимги юон олими Геродот "Тарих" асарида, — ўзининг сифати, ёзувнинг тиник кўриниши, ихчамлиги билан Ҳитой қозғозларидан юқори туради". Тарихи Наршакийнинг VI—VII асрлардан ҳикоқ қуливи машҳур "Бухоро тарихи" ҳамда Фирдавсийнинг "Шоҳнома" асари ҳам Самарқанд қозғози бўтилган туфайли бутунги кунгата етиб кела олган. Бобур ўзининг "Бошнорма" асарида Самарқанд қозғози ҳаками қўйидаги маълумотларни ёзиг қодирган.

Темурийлар ҳукмронлиги даврида китобат санъати юқасак погонага қўтирилди. Ўша даврларда мешақатли меҳнат билан бунёдга келган нафис китоблар оз нусхада, ниҳоятда қиммат бўлар эди. Бундай китоблар кўпинча подиоҳлар, амирлар ва давлатманди кишилар буюртмаси билан ишлана ва маҳсус кутубхоналарда сақланарди. Китобат ва хаттотлик санъати XIV—XV асрларда янги тараққиёт босқичига қўтирилди. Машҳир хаттот Мирили Табризий настъалик хатини кааш фетади. Моҳир хаттотлардан бирни

Хаттотлар матнни қозозга ёзишида мистар (маҳсус қозоз картон) устига ип тортиб унинг изини матн ёзиладиган қозозга тушириб олганларидан сўнг матн ёзишига кириштандар. Матнни қандай жойлашитиши хаттотнинг маҳоратига боғлиқ бўлган. Ёзилган матнни лаввоҳ ҳошияни қозозга елимлаган, унинг устидан жадвалкаш турли-туман рангларда цизилкар тортиб, матнни жадвалга олган. Кейин эса музаҳид олтини суви ва турли ранглар билан кўләзмани зийнатлаган. Бунда музахидлар "шамс", "лавваҳ", "сарлавҳа", "зарвараҳ", "хотима" каби нақшлардан фойдаланганлар. Бўш қолдирилган жойларга мусавирилар миниатюра ишлана. Улар расмларни турли рангларда, олтин, кумуш ишлассаттан ҳолда бўйганилар. Ниҳоят, муқовачилар кўләзмага нақши ва турли хил бўйқола билан жило берганлар, олтини сувлари юрзилган чарм мукоғава биритиргандар. Муқовасининг қонғони кўпинча босма, ўйма, қадама нақшлар, ёрқин расмлар билан безатилган кумуш ёки ёндан бўлган.

Темурийлар ҳукмронлиги даврида китобат санъати юқасак погонага қўтирилди. Ўша даврларда мешақатли меҳнат билан бунёдга келган нафис китоблар оз нусхада, ниҳоятда қиммат бўлар эди. Бундай китоблар кўпинча подиоҳлар, амирлар ва давлатманди кишилар буюртмаси билан ишлана ва маҳсус кутубхоналарда сақланарди. Китобат ва хаттотлик санъати XIV—XV асрларда янги тараққиёт босқичига қўтирилди. Машҳир хаттот Мирили Табризий настъалик хатини кааш фетади. Моҳир хаттотлардан бирни

Султонали Машҳадий, Низомий Ганжавий, Фаридиддин Аттор, Хоғиз Шерозий, Сайдий, Хисрав Деҳлевий, Абдураҳмон Жомий, Алишер Навоий ва бошқа ижодкорларнинг асарларини маҳорат билан кўчириган. Султонали Машҳадий томонидан кўчирилган 50 дан зиёд китоб ҳозирги кунга қадар етиб келган. Уйимкорлик санъатида ҳам моҳир бўлиб, Ҳусайн Бойкаронинг "Боги Жаҳонро" багидаги сарой ва бошқа билан бўларни деворларига ўйиб битиклар ёзган.

Темурий ҳукмдорлар девонхоналари қошида, хусусан, Самарқанд ва Хиротда сарой кутубхоналари ташкил этилиб, уларнинг бошниклари "китоб-хона доругаси" ёки "китобдор" деб атаглан. Уларнинг қўл остида кўплаб хушнавис хаттотлар, кўли гул нақшлар, мусавирилар, моҳир лаввоҳларда саҳифалар, бўйлорнилар кўпинча сифатида олганлар, олтини сувлари юрзилган чарм мукоғава биритиргандар. Муқовасининг қонғони кўпинча босма, ўйма, қадама нақшлар, ёрқин расмлар билан безатилган кумуш.

Кўкаaldoш мадрасаси

► ОБОД ҚАДАМЖОЛАР

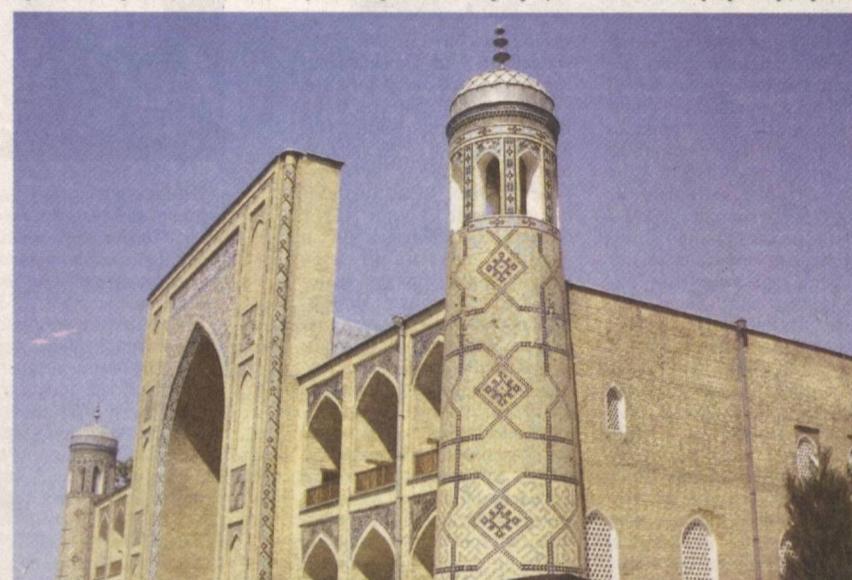
Мустақиллик йилларида эришган ютуқларимиз тилга олингандага, албатта, юртимиздаги кўплаб муқаддас қадамжолар, зиёратгоҳларнинг обод қилингани, мустабид тузум даврида қаровсиз қолган мақбара ва мадрасаларнинг таъмирлангани, янгилиари бунёд этилгани эътироф қилинади.

Xалқимизнинг диний илмга иштиёқманд юздан ортиқ фарзандларини бағрига олган "Кўкаaldoш" мадрасаси ҳам буғун ана шундай обод масканлардан бирiga айланди.

Заҳматкаш халқ усталири яратган, ўзида асрлар тарихини мужассам этган қадимиётдогорликлардан бири бўлмиш мазкур мадраса Дарвешхон ҳукмронлик қилган XVI асрда қад кўтаган. Бу ҳақда Муҳаммад Солих Қораҳужа Тошкандий "Тарихи жадайдай Тошканд" китобида маълумот келтирида ва батзи ўринларда Дарвешхон мадрасаси деб ҳам атади. Кўкаaldoш дейилишига сабаб Бухоро амирининг ноиби Кулбоно Кўкаaldoш қурилиши ишларига раҳбарлик қилган ва ўз номини абдийлаштирган.

Анъанавий шарқ услубида бунёд этилган иншоатнинг кенг ҳовлиси ҳужралар ва очик айвонлар билан уралган. Даастлаб мадраса учқаватдан иборат бўлган. Бош фасад жанубга қараб, дарвоздадан қираверишича чапда масжид, ўнгда дархона жойлашган. Масжид ва дархонанинг усти ўзаро кесишган равоқлар устига ўрнатилган кўшичкини ташкиллашади. Пештоқ сиркор парин ва жилва нақшлар билан безатилган. XVIII асрда келиб қаровсиз қолган илм масканидан қаронсарой сифатида фойдаланилган. Дархона ва масжиди устидаги зангори гумбазлар ва иккинчи қаватни гиштлари кўчириб олиниб, Бекларни мадрасаси қурилишида ишлатилган. 1866—1886 йилларда рўй берган зилзила натижасида "Кўкаaldoш" пештоқининг юқори қисми қула, вайронага айланган. 1886 йили рус мұхандислари томонидан хоқжалар ва жомеъ масжид қайта таъмирланни натижасида ўзининг дастлаки мөъморий кўришини тамоман ўқотган. Айниқса, коммунистик мағкура ҳукмрон

деврда мадраса биноси умум қаровсиз қолган. Хоналардан омборхона, ёткоҳона,

ҳар хил устахоналар сифатида фойдаланилган.

Ривоят қилишларича, мадраса маёқ вазифасини ҳам бажартган. Савдогарлар, сайдхон, мусофирилар булуғни, қоронги кечаларда. "Кўкаaldoш" мадрасасида истиқомат қилибина қолмай, таълим олиб, ижод билан шуғулланышган.

Мазкур қўхна билим даргоҳидан ўз замонасининг машҳур олимлари — Шамсиддин Муҳаммад Куртий, Ҳожа Юсуф Кошарий каби фузалолар таҳсил олиб, кейинчалик ўзлари ҳам ўқувчиларга сабоқ берганлар. Мадрасани битириб чиқсан илм аҳдларни ўзбек (туркий) тилидан ташқари араб, форс тилларини ҳам мукаммал ўргантан ҳолда юзлаб газаллар, минглаб байтларни ёлдан билганилар. Қуръони Каримни, ҳадисларни ва дунёвий илмларни эталонларидан иборат бўлган. Пештоқ сиркор парин ва жилва нақшлар билан безатилган. XVIII асрда келиб қаровсиз қолган илм масканидан қаронсарой сифатида фойдаланилган. Дархона ва масжиди устидаги зангори гумбазлар ва иккинчи қаватни гиштлари кўчириб олиниб, Бекларни мадрасаси қурилишида ишлатилган. 1866—1886 йилларда рўй берган зилзила натижасида "Кўкаaldoш" пештоқининг юқори қисми қула, вайронага айланган. 1886 йили рус мұхандислари томонидан хоқжалар ва жомеъ масжид қайта таъмирланни натижасида ўзининг дастлаки мөъморий кўришини тамоман ўқотган. Айниқса, коммунистик мағкура ҳукмрон

Ушбу мақола Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ҳузуридаги надавлат-потижорат ташқилотларини ва фуқаролик жамиятигини бошқа институтларини кўлааб кувватлаш Жамоат фонди томонидан давлат гранти ажратилган "Утмиши улугъ халқнинг келажаги ҳам буюк бўлади" номли лойиҳаси асосида чоп этилмоқда.

Мадраса нафақат ўкув маскани, балқи мударрислар, талабалар ва мадраса хизматидан бўлганлар учун турархий вазифасини ҳам ўтаган. Шунингдек, узоқ жойлардан кел-

ган илм аҳдлари ва савдогарлар шаҳарнинг марказида, катта бозорнинг ёнида жойлашган мадраса хоналаридаги кўп ҳолларда бир неча кун юшаб ҳам қолтан.

Архив ҳужжатларида 1872 йили мадраса вакфида 321 та дўкон бўлганинг қайд этилган. Мадраса иш бошқарувчиси, яъни мутавалли умумий даромадни мударрисларга, сўғифа, ичимлик суви билан таъминловчи мешкобчига, сартарошлиқ, ошпазлик каби қўшимча касб-хунарга ҳам эга бўладилар. Улар жисмониан бакувват бўлуб этишишлари учун теннис, футбол, волейбол тўтараклари фаоли-

мадрасасиниң бир қисмидан қўним топган.

Ўзбек мумтоз шеъриятининг вакилларидан Муқимий, Фурқат, Ҳамза ҳар гал Тошкентта келтганларидан "Кўкаaldoш" мадрасасида истиқомат қилибина қолмай, таълим олиб, ижод билан шуғулланышган.

Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 22 августрдаги қарорига бинояни билим ютилиб, Тошкент ислом институтига ва Тошкент ислом университети қатори ўзлари истаган бошқа олий ўқув юртларига ҳам ўқишига кириш имкониятига эгалдилар. Бундан ташқари, битирувчи талабалар Ўзбекистон мусулмонлари идораси томонидан ишлаб чиқилган тақсимот режага асосан, масжидларга имомхатиб, имом ноиби каби вазифаларга ишга сафарбар қилинади.

Мустақиллик насими узоқ йиллар фаолиятдан тўхтаб, гўё ўйкуга кетган "Кўкаaldoш" мадрасасини қайта ўфтоди. Мадраса биносининг чап қисми тамоман янгидан барпо этилиб, ўнг томонининг иккинчи қавати қайта қурилди. Мазкур қурилишлар натижаси ўлароқ, киличик ва тор ҳужралар замонавий, кенга ва ёруғ синф хоналарга айлантирилди.

— Ватанимиз мустақилликка ҳароридан сўнг, тарихий-мезморий обидалар қайтадан таъмирланади. Ҳусусан, Кўкаaldoш мадрасаси ўтмишни акс этирувчи мезморий ёдгорлик ҳолатига келтирилди, — деди "Кўкаaldoш"

ўрта-маҳсус билим ютириб Тангирив. — Совет даврида тўхтатилган мадраса фаолияти 1991 йилдан ўзбекистон мусулмонлари идораси тасаруфидан қайта ўлгўр кўйилди.

Ҳозир ушбу мадрасада талабалар малакат ўқитувчи ва устоzlардан диний-дунёвий фанлар бўйича таълим олияпти. Гўзал МАЛИКОВА, "Hurriyat" мухбари

Юртимиз беназир алломалар ютириб. Улар тараттан илму маърифат зиёси ҳамон бутун дунёни лол қолдириб келмоқда. Шу сабаб аждодларимиз илмий меросини ҳётта татбик этиш, улар мангу ўқун топган масканлар — зиёратгоҳларни аслидек сақлаш барчамишини олдимизда турган ҳам шарафли, ҳам масъулиятли ҳизифамизидир.

Ибрат

Куюк нон ва сурма

Бир киши табиб олдига бориб, қорни оғриётганидан шикоят қилди. Табиб нима еганини сўради. У куюк нон еганини айтди. Табиб беморнинг кўзига қўйиш учун сурма куқунини келтиришларини буюрди. Касал ҳайрон бўлиб: "Қорним оғриётганидан шикоят қилсан, сен кўзимга сурма қўймоқчимсан, қанақа табибсан ўзи?", деб жаҳди чиқди. Табиб унинг гапига парво қилмай: "Нима қилиш кераклигини сендан яхши биламан, аммо куюк нонни кўришинг учун кўзингга сурма қўймоқчиман, шундан кейин асло куюк нон емайсан", деди.

Ношукурлик

Үтин сотиб тириклик қиласидан киши елкасида бир боғ ўтинни ерга ирғитиб: "Эй худо, шу ҳам ҳаёт бўлдими, жонимдан тўйиб кетдим!", дебди. Шу заҳоти қаршишида жон оловчи фаришта пайдо бўлиб: "Мени ийӯқлаган ким?" деб сўрабди. Қўрқиб кетган ўтингчи: "Мен... илтимос, шу ўтинларни елкамга қўйиб юборсангиз...", дебди зўрға.

Бобомурод ЭРАЛИ таржимаси
(*"Қадимдан ҳозиргача... ҳикоятлар, ривоятлар, ҳикматлар"* китобидан)

Диққат, танлов!

Ўзбекистон Ёзувчilar уюшмаси ва

"Ижод" жамоат фонди

Ўзбекистон Қаҳрамони, ҳалқ шоири

Эркин Воҳидов таваллудининг 80 йиллиги

муносабати билан қуийдаги китобларни

нашр этиш бўйича

босмахоналар ўртасида танлов эълон қилади

1. "ТАНЛАНГАН АСАРЛАР".

Китобнинг нашр кўрсаткичлари:

Китоб бичими 70x100 1/16, рангли қаттиқ муқовада, форзац рангли, матн оқ-қора рангда ва оғсет қофозда, ҳажми шартли 55,5 босма тобоқ.

Адади 3000 дона.

Китобнинг 20-25 та саҳифасида рангли фотосуратлар ишлатилади.

2. Инглиз тилида

"ДИЛДОРГА НОМА ЁЗДИМ" китоби.

Китоб бичими 70x84 1/32, рангли юмшоқ муқовада, матн оқ-қора рангда ва оғсет қофозда, ҳажми шартли 2 босма тобоқ.

Адади 500 дона.

3. "РУХЛАР ҚЎЗФОЛОНИ".

Қорақалпоқ тилида.

Китоб бичими 70x100 1/32, рангли қаттиқ муқовада, матн оқ-қора рангда ва оғсет қофозда, ҳажми шартли 5 босма тобоқ.

Адади 1000 дона.

Танлов бўйича таклифлар эълон чиқсан кундан бошлаб 5 календарь кун давомида қабул қилинади.

Танловга қуийдаги ҳужжатлар тақдим этилиши шарт:

1. Босмахона хизматини амалга ошириш ҳуқуқини берувчи лицензия (руҳсатнома) нусхаси.

2. Картотека қарздорлиги йўқлиги тўғрисида маълумотнома.

3. Нархларни асословчи смета